

הצמיח ממנו עץ עם פירות – מותרים הפירות, הואיל ולא רק הפרי הצמיח את העץ והפירות, אלא גם הקרקע, ו"זה וזה גורם – מותר".

במה דברים אמורים שהפירות מותרים, בפירות הצומחים מהפרי הזה אחר שלש שנות ערלה, אבל הפירות הצומחים ממנו בשלוש שנות ערלה – ברור שהם אסורים.

וכן אם נטע יחור של ערלה בתוך עץ זקן, הפירות הצומחים ממנו מותרים מטעם "זה וזה גורם – מותר", כי אף שהיחור, שהוא בתוך שנות ערלה, גורם להצמיח פירותיו, מכל מקום גם העץ גורם להצמיח.^[114]

ומקשה הגמרא: **וכי סבר רבי יוסי "זה וזה גורם – אסור"?**

והא **תנן** שנינו במסכת ערלה [א ט]: **רבי יוסי אומר: נוטעין, מותר לנטוע יחור של ערלה באדמה, ואין נוטעין אגוז של ערלה, מפני שהוא פרי האסור בהנאה.**

ואמר על כך **רב יהודה אמר רב: מודה רבי יוסי שאם בדיעבד נטע אגוז של ערלה, והבריך, או אם כפף ענף מעץ של עדלה והכניס אותו באדמה, והרכיב, או אם הכניס יחור בתוך עץ אחר, וצמחו פירות, מותר לאכול אותם ולהנות מהם [לאחר שנות הערלה], כי "זה וזה גורם – מותר".**

ותניא **נמי הכי** כדברי רב יהודה אמר רב, ותניא: **מודה רבי יוסי שאם נטע והבריך**

מט-א

הכל אינו נהנה מזריעת ירקות תחת האשרה בימות הגשמים, כי הפסד הצל גדול יותר מריוח נביית העלים.

ולפי מסקנא זו סובר רבי יוסי "זה וזה גורם – אסור".

ומקשה הגמרא מדברי רבי יוסי במסכת ערלה, הסותרים למסקנא זו.

פירות הצומחים בשלש השנים הראשונות לנטיעת האילן, הם "ערלה", ואסורים באכילה ובהנאה. ולא רק הפירות אסורים, אלא אף הקליפות והגרעינים וכדומה שהם חלק מן הפרי, אבל העצים אינם אסורים בהנאה. ולכן, הלוקח יחור [ענף קצוץ] מעץ ערלה, ונטע אותו באדמה, וצמחו פירות מוהיחור הזה, לא נאסרו הפירות לעולם באיסור ערלה מחמת היותם פירות של יחור ערלה. כי, כאמור, היחור אינו נאסר בהנאה, ורק הפירות שיצמחו ממנו בשלש השנים הראשונות אחר נטיעת היחור באדמה הם פרי ערלה ואסורים, הואיל ועתה ניטע היחור נטיעה חדשה. ואף לכתחילה מותר לעשות כן, כי העץ עצמו אינו אסור בהנאה.

וכן מותר להרכיב יחור של ערלה בתוך עץ זקן, שכבר עברו עליו שנות הערלה, מאותו הטעם, שהיחור אינו אסור בהנאה.

אבל אסור לנטוע פרי, כגון אגוז של ערלה, והפרי יכה שורשים ויצמח עץ, כי עתה נהנה מן פרי הערלה. ואף שאסור לנטוע פרי לכתחילה, הרי בדיעבד, אם נטע פרי ערלה

114. התוס' דוחים את פירושו הראשון של רש"י, ונוקטים את הפירוש השני. וראה בראשונים המאריכים. ויבואר בעמוד הבא [הערה 1].

114. ביאור זה הוא פירושו הראשון של רש"י, כמי שמבארו המהר"ם. ועיין ברש"י פירוש אחר, ורש"י דחהו. ואילו